

DEKALOG GENEALOGA-AMATORA

1. Bądź systematyczny w zbieraniu danych

Im wcześniej zaczniesz się prowadzić kartotekę, stosować zestawienia cząstkowe, używać komputera - tym lepiej. W przeciwnym wypadku utoniemy w masie informacji szybciej, niż może się nam wydawać. Ważne jest też sprecyzowanie bliższych i dalszych celów, jakie sobie stawiamy, i zaplanowanie metod, jakimi zamierzamy je osiągnąć.

2. Nie dowierzaj tradycji rodzinnej, herbarzom itp.

Każda informacja musi być zweryfikowana i potwierdzona przez źródła. Niektóre publikacje genealogiczne są bardzo rzetelne, inne średnie, a jeszcze inne całkowicie bałamutne — trzeba nauczyć się je odróżniać. Głównym wyznacznikiem jest cytowanie źródeł, ale i to może być zwodnicze.

3. Traktuj źródła z umiarkowanym zaufaniem

Najbardziej wiarygodne są informacje z czasu i miejsca wydarzenia, a więc metryki kościelne i USC lub Biblie rodzinne, odnotowujące to wydarzenie, księgi sądowe, itd. Informacje o wieku podawane w metryce ślubu lub zgonu mogą różnić się o kilka, a nawet kilkanaście lat od prawdziwego. Informacje o przodkach dalszych niż pradziad nie zawsze są prawdziwe, choć mogą na takie wyglądać.

4. Nie szukaj od tyłu

Stosowanie metody retrogresywnej, czyli cofania się wstecz pokolenie po pokoleniu, zaoszczędzi wiele czasu i pracy. Z reguły rozpoczynanie poszukiwań od domniemanego przodka wymienionego w herbarzu prowadzi donikąd.

5. Nie uszlachcaj swojej rodziny na siłę

Prawdziwego genealoga interesuje tylko odtworzenie rzeczywistych dziejów swej rodziny - jakakolwiek by ona nie była. Jeżeli koniecznie chcesz mieć herb, to możesz go sam zaprojektować, pamiętając, że powinien być zgodny z kanonami heraldyki i różny od już istniejących polskich herbów.

6. Stosuj konwencje genealogiczne

Tablice genealogiczne, symbole i standardowa numeracja osób zostały wymyślone dla ułatwienia komunikowania się genealogów. Lepiej jest zapoznać się z nimi niż wymyślać własne systemy, nawet gdyby wydawały się lepsze i wygodniejsze.

7. Podawaj źródło każdej informacji i argumentację hipotez

Hipoteza musi zostać hipotezą, a fakt faktem. Niektóre hipotezy są bardziej prawdopodobne od innych, ale mogą również zostać obalone. Osoby korzystające z twojego opracowania muszą wiedzieć dlaczego tak, a nie inaczej, powiązałeś osoby o niepewnym pokrewieństwie - mogą mieć nieznaną ci informacje, rzucające nowe światło na sprawę.

8. Pamiętaj, że akta archiwalne i zbiory biblioteczne muszą służyć następnym pokoleniom

Zarówno oryginalne akta czy dokumenty, jak i książki (nie tylko rzadkie!) traktować trzeba z najdalej posuniętą delikatnością i ostrożnością. Wiele z nich liczy sobie kilkaset lat, a przetrwać muszą jeszcze co najmniej drugie tyle. Minione wojny i zakręty historii dokonały już wystarczającego spustoszenia w polskich zbiorach.

9. Zastanów się czasem, czy możesz zrobić coś, co będzie służyło innym genealogom

Zorganizowany, społeczny wysiłek grupy genealogów prowadzący do opracowania inwentarzy czy indeksów do materiałów archiwalnych, może znacznie uprościć ich dalsze poszukiwania. Wbrew pozorom nie są to zadania trudne, a korzyści z nich płynące są nieproporcjonalnie duże.

10. Udostępniaj rezultaty swojej pracy innym

Wymiana informacji genealogicznych jest zawsze korzystna dla obu stron. Wysyłając egzemplarze swojego opracowania do członków rodziny pamiętaj o przekazaniu kilku egzemplarzy do bibliotek, a szczególnie do biblioteki Towarzystwa Genealogiczno-Heraldycznego w Poznaniu.

Aneksy

Losy każdej rodziny stanowią mogą ilustrację jakiegoś procesu dziejowego, powstawania nowych formacji ekonomicznych, awansu społecznego czy deklasacji grup i osób. Takie genealogiczne rozumienie historii pozwala śledzić zjawiska ewolucyjne, których ramy przekraczają długość życia jednego pokolenia i których nie dostrzeżemy studiując biografie poszczególnych osób w oderwaniu od kontekstu rodzinnego. Wspomniany już przykład kariery rodziny Poniatowskich jest bardzo spektakularny, ale przez to również nietypowy. W przeciętnych rodzinach przemiany takie następują wolniej, przez co jednak nie tracą na znaczeniu - przeciwnie, stanowią egzemplifikację jednostkową wielkich procesów historycznych.

Zamieszczone w aneksach fragmenty genealogiczne (na pełne monografie rodzin nie ma tu bowiem miejsca) stanowią rezultat poszukiwań autora.